

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ OCHRONY ZABYTEKÓW 2008

Obchody Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków odbyły się 18 kwietnia 2008 r. w Gostyniu, w Zespole Klasztor-nym Kongregacji Oratorium św. Filipa Neri na Świętej Górze, jed-nym z najcenniejszych zabytków architektury barokowej w Polsce.

Na miejsce obchodów nie-przypadkowo wybrano obiekt, który w tym roku na mocy roz-porządzenia Prezydenta RP otrzy-mał prestiżowy tytuł Pomnika Historii i tym samym dołączył do grona 33 innych obiektów szcze-gólnie cennych dla polskiej kul-tury. Ponadto, zgodnie z propo-zycją ICOMOS (Międzynarodo-wej Rady Ochrony Zabytków) tegoroczny temat przewodni ob-chodów miał na celu przybliżenie religijnego aspektu dziedzictwa kulturowego i zaprezentowanie miejsc kultu.

Główne uroczystości poprze-dziła sesja naukowa pt. „Defini-cja zabytku”. Jej celem było ukazanie warstw znaczeniowych pojęcia „zabytek”, które przed-



2. Koncert w wykonaniu zespołu muzycznego „Concerto Polacco” i Poznańskiego Zespołu Wokalnego „Collegium Artis” pod dyrekcją Marka Toporowskiego. Fot. M. Rymkiewicz.

2. Concert performed by the “Concerto Polacco” ensemble and the Poznań Vocal Ensemble “Collegium Artis” under Marek Toporowski. Photo: M. Rymkiewicz.

stawiono w aspektach: fenomeno-logicznym, prawnym oraz jako przedmiot zarówno badań archeo-logicznych, jak i ochrony konser-watorskiej. Sesji przysłuchiwało się ponadstuosobowe audytorium.

Na zaproszenie organizato-rów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków i gospodarzy gostyńskiej bazyliki na Świętą Górę przybyli przedstawiciele najwyższych władz państwowych i samorządowych, konserwatorzy zabytków, przedstawiciele stowa-rzyszeń i organizacji działających na polu konserwacji i ochrony zabytków, władze Federacji Kon-gregacji Oratorium św. Filipa Neri w Polsce wraz z Prokuratorem Generalnym Federacji Kon-gregacji, naukowcy oraz artyści.

Obchody rozpoczął koncert „Świętogórskie odkrycia muzyczne. Józef Zeidler (1744-1806) – polski Mozart” w wykonaniu gra-jącego na historycznych instru-mentach zespołu muzycznego „Concerto Polacco” i Poznańskie-go Zespołu Wokalnego „Colle-gium Artis” pod dyrekcją Mar-ka Toporowskiego. Po koncer-cie sekretarz stanu w Kancelarii



1. Wystąpienie prof. Jerzego Kowalczyka podczas sesji naukowej. Fot. M. Rymkiewicz.
1. Prof. Jerzy Kowalczyk speaking at a scientific session. Photo: M. Rymkiewicz.

Prezydenta RP prof. Ryszard Legutko odczytał i wręczył superiorowi gostyńskiego zgromadzenia list gratulacyjny. Następnie w imieniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdana Zdrojewskiego głos zabrał podsekretarz stanu w MKiDN, Generalny Konserwator Zabytków Tomasz Merta. W dalszej kolejności przemawiali: Rafał Grupiński – minister w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Piotr Florek – wojewoda wielkopolski, Marek



3. Wystąpienie podsekretarza stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Generalnego Konserwatora Zabytków Tomasza Merty. Fot. M. Rymkiewicz.

3. Speech given by Tomasz Merta, Under-Secretary of State at the Ministry of Culture and National Heritage, General Conservator of Historical Monuments. Photo: M. Rymkiewicz.



4. Prezes SKZ prof. Jerzy Jasieńko wręcza nagrodę im. ks. prof. Janusza Pasierba „Conservator Ecclesiae” ordynariuszowi Prawosławnej Diecezji Lubelsko-Chełmskiej, arcybiskupowi Ablowi. Fot. M. Rymkiewicz.

4. Prof. Jerzy Jasieńko, Chairman of Association of Conservators of Historical Monuments, presents the Rev. Prof. Janusz Pasierb „Conservator Ecclesiae” award to Archbishop Abel, bishop ordinary of the Orthodox Diocese of Lublin-Chelm. Photo: M. Rymkiewicz.

Woźniak – marszałek województwa wielkopolskiego i Andrzej Pospieszynski – starosta powiatu gostyńskiego.

Zgodnie z wieloletnim zwyczajem w trakcie uroczystości nagrodzono osoby i instytucje, które w szczególny sposób przyczyniły się do ochrony zabytków. Przyznano odznaki „Zasłużony dla Kultury Polskiej”, odznaczenia „Za Opiekę nad Zabytkami”, nagrody w konkursie Generalnego Konserwatora Zabytków „Zabytek Zadbany”, nagrody w konkursie Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na naj-

lepsze prace naukowe, studialne i popularyzatorskie z dziedziny ochrony zabytków i muzealnictwa, w którym to konkursie przyznano także nagrodę specjalną Prezesa PKZ S.A., nagrodę im. ks. prof. Janusza Pasierba „Conservator Ecclesiae” za wybitne zasługi w ochronie dziedzictwa i promocji kultury, nagrodę Zarządu Głównego SKZ „Książka Roku 2007” oraz nagrodę Laur Roku 2008 przyznawaną przez Towarzystwo Opieki nad Zabytkami za wzorowe utrzymanie i udostępnienie zabytku szerokiej publiczności.

Magda Stec

INTERNATIONAL DAY OF MONUMENTS AND SITES 2008

The International Day of Monuments and Sites was celebrated on 18 April 2008 in the Monastic Complex of the Congregation of Oratorium Sancti Philippi Neri in Gostyń-Święta Góra, one of the most valuable examples of Baroque architecture in Poland. In the same year, the President of the Republic of

Poland granted this monument the prestigious title of a Monument of History thus including it into a group of 33 other monuments of particular value for Polish culture.

The celebrations were attended by representatives of highest state and self-government authorities, conservators of historical

monuments, representatives of associations and organisations involved in the conservation of historical monuments, the authorities of the Federation of the Congregation of Oratorium Sancti Philippi Neri in Poland and the Procurator General of the Congregation Federation, researchers and artists.

The celebrations were inaugurated by concert entitled "Święta Góra musical discoveries. Józef Zeidler (1744-1806) – a Polish Mozart". After the concert prof. Ryszard Legutko, a representative of President Lech Kaczynski, read a congratulation letter, which he then presented the superior of the Gostyń congregation. In the course of the ceremonies and in accordance with a well-established tradition, persons and institutions, which had made a special contribution to the protection of historical monuments, received prizes and medals.



5. Bazylika pw. Niepokalanego Poczęcia NMP i św. Filipa Neri w Gostyniu. Fot. T. Palacz.

5. Basilica of the Immaculate Conception of the Holy Virgin Mary and St. Philip Neri in Gostyń Photo: T. Palacz.

„W STRONĘ NOWOCZESNEGO MUZEUM” Konferencja międzynarodowa, Warszawa, 6-7 marca 2008 r.

W dniach 6-7 marca 2008 r. w Bibliotece Narodowej w Warszawie odbyła się międzynarodowa konferencja „W stronę nowoczesnego muzeum”, poświęcona wykorzystywaniu nowoczesnych technik zarządzania w kierowaniu muzeami i przygotowaniu ekspozycji. Jej organizatorem były: Mazowieckie Centrum Kultury i Sztuki oraz Departament Kultury, Promocji i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego.

Spotkanie w międzynarodowym gronie miało służyć wymianie informacji i „dobrych praktyk” między przedstawicielami mazowieckich i zagranicznych muzeów w takich obszarach, jak: współpraca międzynarodowa muzeów, pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, promocja, społeczne inicjatywy muzeów, nowe technologie w muzeach, nowe idee w muzealnictwie; nawiązanie współpracy między muzeami Mazowsza a muzeami regionów

partnerskich; realizacja wspólnych projektów.

Konferencję rozpoczęła sesja plenarna, w czasie której głos zabrali eksperci. Prof. Jack Lohman, dyrektor Museum of London, mówił o wyzwaniach stojących przed muzeami w dobie kultury masowej i konieczności ustalenia zakresu wpływu, jaki wywiera ona na muzea. Zaletą kultury masowej jest jej atrakcyjność dla odbiorcy. Muzea muszą zdecydować, kiedy powinny, a kiedy nie – konkurować z tymi zjawiskami. Dr hab. Dorota Folga-Januszewska, przewodnicząca Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowej Rady Muzeów ICOM przedstawiła plan działań muzeów europejskich – wytyczne Grupy Roboczej przy Culture Unit EU ds. Współpracy Między Muzeami.

W dobrej współpracy między muzeami najważniejsza jest realizacja następujących kwestii: administracja i standardy wypo-

życzeń, schematy gwarancji rządowych (poręczeń skarbu państwa), wycena, samoubezpieczenie i system bezubezpieczeniowy obiektów kultury, zabezpieczenie przed konfiskatą, opłaty za wypożyczenia i wypożyczenia długoterminowe (depozyty), budowanie zaufania – sieci współpracy oraz digitalizacja.

Omówiono także Kodeks Etyki ICOM dla muzeów, podstawowy zbiór zasad obowiązujący w pracy muzealniczej (prof. dr hab. Stanisław Waltoś, dyr. Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego). York Langenstein, przewodniczący Niemieckiego Komitetu Narodowego ICOM, przekonywał, że współpraca kulturalna w Europie jest czynnikiem sprzyjającym lepszemu zrozumieniu partnerów. Takiej współpracy mogłoby służyć dzielenie się kolekcjami (Mechtild Kronenberg, dyr. Stowarzyszenia Muzeów Niemieckich). Niezbędna jest także edukacja muzealna widzów

prorowadzona już od najmłodszych lat (Jan Oldakowski, dyr. Muzeum Powstania Warszawskiego).

Następnie uczestnicy konferencji rozpoczęli pracę w jednym z sześciu forów tematycznych, których celem było: wypracowanie przez przedstawicieli muzeów mazowieckich oraz ekspertów polskich i zagranicznych rozwiązań, które mogłyby być wdrażane w muzeach; wymiana informacji i doświadczeń między poszczególnymi muzeami, prezentacje, dyskusje, wnioski; „giełda projektów partnerskich” – nawiązanie kontaktów z potencjalnymi partnerami; omówienie możliwości współpracy między muzeami mazo-

wieckimi i muzeami z regionów partnerskich.

Fora dotyczyły: praktycznych zasad pozyskiwania i wykorzystywania funduszy zewnętrznych, praktycznego wdrażania w polskich muzeach wytycznych Grupy Roboczej przy Culture Unit EU, miejsca widza w przestrzeni muzealnej – aktywnego odbiorcy i współtwórcy, nowych mediów w muzeum, aktualnych technologii informatycznych w inwentaryzacji i dokumentacji, bezpieczeństwa przy organizacji wystaw czasowych, opieki konserwatorsko-kuratorskiej.

Konferencję zakończyła sesja plenarna, na której moderatorzy

podsumowali pracę na poszczególnych forach tematycznych. Wprawdzie muzea polskie są placówkami kultury, które w ostatnich 15-20 latach zmieniły się diametralnie, ewoluowały, wypracowały nowe sposoby przyciągnięcia do siebie widza, wyrażono jednak nadzieję, że nie ulegną one nadmiernej „disneylandyzacji”.

Konferencja miała prekursorski charakter ze względu na kompleksowe podejście do tematu. Oby wyciągnięte z niej wnioski i nauki przełożyły się jak najszybciej na wrażenia zwiedzających muzea.

Laura Bakalarska

“HEADING TOWARDS A MODERN MUSEUM” International Conference, Warsaw 6-7 March 2008

A conference on the application of contemporary management techniques in museums and the arrangement of expositions, organised by the Mazovian Culture and Art Centre and the Department of Culture, Promotion and Tourism at the Board of the Mazovia Voivodeship Marshal's Office, was held on 6-7 March in Warsaw.

The topics of the debates included the international cooperation of museums, the obtaining of funds, museums tasks

within the domain of promotion, education and social initiatives, the use of new technologies and ideas, as well as challenges facing museum institutions in the era of mass culture. The conference presented a plan of future activity - the guidelines of the Working Group at Culture Unit EU for Museum Cooperation and the Ethics Code of the ICOM Polish National Committee conceived as a fundamental collection of work principles intended for the museum staff.

The conference participants attended six meetings concerning the place of the visitor in museum space, new media in the museum, informatics technologies in inventories and documentation, the security of temporary exhibitions and conservation-curator surveillance.

A discussion on cooperation possibilities and an exchange of experiences between Mazovian and foreign museums comprised an important item on the conference agenda.

„ZARZĄDZANIE KRAJOBRAZEM KULTUROWYM I KSZTAŁTOWANIE SPOŁECZNYCH POSTAW PROEKOLOGICZNYCH” Międzynarodowa konferencja naukowa, Niepołomice, 8-10 maja 2008 r.

W dniach 8-10 maja 2008 r. na zamku w Niepołomicach odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa – X seminarium krajobrazowe „Zarządzanie krajobrazem kulturowym i kształtowa-

nie społecznych postaw proekologicznych”. Organizatorami konferencji były Instytut Architektury Krajobrazu Politechniki Krakowskiej oraz Komisja Krajobrazu Kulturowego Polskiego Towarzyst-

wa Geograficznego w Krakowie.

Głównym powodem zorganizowania konferencji była codzienna obserwacja otaczającego nas środowiska. Rozwój gospodarczy i cywilizacyjny nie wpływa,

miestety, na polepszenie krajobrazu kulturowego, który – przeciwnie – traci swoje indywidualne cechy, staje się coraz mniej uporządkowany, nijaki i nudny. W różnych kręgach cywilizacyjnych i kulturowych krajobraz jest różnie rozumiany, definiowany i postrzegany. Stosuje się wielorakie metody jego badania, różne systemy ochrony, różne formy projektowania, planowania i zarządzania. Spotkanie w Niepołomicach, na które przybyło liczne grono specjalistów ze świata – geografowie, architekci, architekci krajobrazu, urbaniści, planiści – stało się forum wymiany myśli, poglądów i doświadczeń.

Podczas pierwszego dnia obrad skupiono się na tematyce partycypacji, badania, kształtowania i zarządzania szeroko pojętym krajobrazem kulturowym, a w szczególności parkami kulturowymi. Szczególny nacisk położono na zarządzanie, obejmuje ono bowiem szerokie spektrum wciąż trudno rozwiązywalnych problemów. Na krajobraz kulturowy ma wpływ coraz większa liczba jego użytkowników o odmiennych interesach i potrzebach. Kto więc powinien nim zarządzać? Kto powinien decydować o jego wyglądzie? Obserwacje prowadzone w Polsce i za granicą pokazują, że społeczeństwo, które nie jest dojrzałe i które nie posiada ukształtowanych postaw proekologicznych, nie jest w stanie odpowiednio gospodarować dobrem, jakim jest krajobraz, bez wyrządzenia mu szkody czy wręcz zniszczenia. Należy zatem wciąż udoskonalać metody i instrumenty planowania i zarządzania, należy szkolić specjalistów, edukować społeczeństwo, walczyć z korupcją, wzmocnić proekologiczny lobbging.

Podczas wykładów przedstawiono też problematykę prawną dotyczącą wymienionych zagadnień.



1. Zamek w Niepołomicach. Fot. B. Furmanik.
1. Niepołomice Castle. Photo: B. Furmanik.

Zaprezentowano problemy, jakie pojawiały się podczas zagospodarowywania, rewaloryzacji czy zarządzania krajobrazem kulturowym na świecie (tereny powojkowe w Chorwacji, historyczne miasto Kanazawa w Japonii, dystrykt jezior koło Salzburga) oraz w Polsce (Stare Miasto w Warszawie, obszary chronione Małopolski, Wielkopolski i Górnego Śląska). Poruszono także aspekt społeczny – zaangażowanie ludzi w działania prowadzone w krajobrazie kulturowym. Próbowano odpowiedzieć na pytania: jak kształtować wśród ludzi postawę proekologiczną w sytuacji, gdy wygrywa strona ekonomiczna? Jak skutecznie rozwiązywać konflikty w grze o coraz bardziej wartościową przestrzeń?

Drugiego dnia obradowano w trzech grupach tematycznych. Podczas sesji I „Krajobraz małych miasteczek” skupiono się przede wszystkim na przedstawieniu przemian przestrzennych wybranych miast Polski (Szczytno, Pionki, Murowana Goślina, Prusice) oraz Szkocji (Caerlaverock, Langholm, Newcastleton Hills). Omówiono też

sposoby zarządzania tymi miejscami. Sesja II „Krajobrazy chronione” skoncentrowała się przede wszystkim na aspekcie tworzenia lub ochronie już utworzonych parków kulturowych, a także na problematyce zabytkowych parków i ogrodów. Wciąż nierozwiązanym problemem jest odpowiedź na pytanie: czy zabytkowe ogrody powinny być otaczane różnymi formami ochrony prawnej (np. wpis obiektu do rejestru zabytków przy jednoczesnym umieszczeniu drzew parkowych na liście pomników przyrody lub wytyczeniu rezerwatu na terenie owego obiektu)? Nadmiar ochrony danego miejsca może czasem prowadzić do jej braku, szczególnie przy różnych podmiotach decyzyjnych i ich odmiennych interesach. Czy zatem powoływanie parków kulturowych nie jest właśnie wspomnianym powielaniem środków? Temat ten wywołał dyskusję, której nie zakończono żadnym jednoznacznym wnioskiem. Sesja III „Krajobrazy odzyskane” skupiła się głównie na tematach dotyczących terenów poprzemysłowych i powojkowych, twierdz oraz

warowni. Ciekawym i zupełnie odmiennym od innych punktem obrad była prezentacja sposobów badania i kształtowania krajobrazów dźwiękowych (np. szum drzew czy wody jako element krajobrazu

kulturowego). Program dnia wzbogaciła sesja posterowa prezentująca projekty studentów architektury Politechniki Krakowskiej.

Trzeciego dnia konferencji odbył się objazd terenowy w dwóch

grupach tematycznych. Część uczestników zwiedzała kopalnię soli w Wieliczce, pozostali – Kraków i okolice.

Barbara Furmanik

“TOWARDS CULTURAL LANDSCAPE MANAGEMENT AND SHAPING SOCIAL PRO-ECOLOGIC ATTITUDES”

International Conference, Niepołomice, 8-10 May 2008

An international conference – the Tenth Landscape Seminar

– entitled “Towards Cultural Landscape Management and

Shaping Social pro-Ecologic Attitudes”, held at Niepołomice Castle on 8-10 May 2008, was organised by the Institute of Landscape Architecture at the Cracow University of Technology and the Commission of the Cultural Landscape of the Polish Geographic Society in Cracow.

The three-days long conference discussed the participation, shaping and management of a widely comprehended cultural landscape. The presented papers dealt with the examples of the cultural landscape in Croatia, Japan, Austria, Scotland and Poland.

The event was supplemented with a poster session featuring projects by the students of architecture at the Cracow University of Technology and a study tour of Cracow and the salt mine in Wieliczka.



2. Rynek niepołomicki. Fot. B. Furmanik.

2. Market square in Niepołomice. Photo: B. Furmanik.

„LISTING ARCHAEOLOGICAL SITES, PROTECTING THE HISTORICAL LANDSCAPE”

Konferencja, Târgoviște, 6-8 marca 2008 r.

W dniach 6-8 marca 2008 r. w Târgoviște w Rumunii odbyła się konferencja „Listing archaeological sites, protecting the historical landscape”, poświęcona kwestiom ewidencji zabytków i systemom digitalizacji danych. Organizatorem konferencji było

Europae Archaeologiae Consilium (EAC), zgromadzenie przedstawicieli służb konserwatorskich, instytucji zajmujących się dziedzictwem archeologicznym i organizacji archeologicznych z 25 krajów europejskich. Głównym zadaniem EAC jest wspieranie swoich

członków poprzez tworzenie forum dyskusji i wymiany doświadczeń nt. standardów i dobrych praktyk w zakresie zarządzania dziedzictwem archeologicznym. Polska jest członkiem EAC od 1999 r., czyli od momentu powstania zrzeszenia.

Było to już dziewiąte spotkanie tej organizacji. Liczba jego uczestników przekroczyła 50 osób. Organizatorzy – Ministerstwo Kultury Rumunii, lokalne muzeum miasta Târgoviște oraz władze okręgu Dâmbovița – zadbali o najdrobniejsze szczegóły, dzięki czemu przebieg, jak również ostateczne rezultaty konferencji okazały się bardzo owocne. W pierwszej części, zarezerwowanej wyłącznie dla członków stowarzyszonych, omawiane były sprawy organizacyjne i budżet. Poruszono też kwestie rozwoju stowarzyszenia oraz przyjęcia nowych członków. W dalszej części obrad, prowadzonych przez panią prezydent EAC dr Marianne Schauman-Lonnqvist, prelegenci przedstawili swoje doświadczenia

związane z funkcjonowaniem i wdrażaniem Systemu Informacji Geograficznej (GIS), jak też z możliwościami jego zastosowania w ewidencji archeologicznej. Wystąpieniom towarzyszyły dyskusje oraz szeroka wymiana poglądów. Między innymi dr Andrzej Prinke z Muzeum Archeologicznego w Poznaniu wygłosił referat poświęcony historii i rozwojowi komputerowych systemów archiwizacji danych dotyczących zabytków archeologicznych, a także przedstawił założenia i funkcje istniejącego programu e-ARCHEO.

W trakcie dwóch dni obrad omówiono aktualne sprawy związane z ewidencją stanowisk archeologicznych oraz z komputerowymi bazami danych, które systematyzują wszystkie dostępne

informacje na temat zabytków, także archeologicznych. Dyskutowano o założeniach i standardzie centralnej (narodowej) bazy danych o zabytkach. Debata dotyczyła też problemu udostępniania informacji z bazy danych z zastosowaniem zróżnicowanych poziomów dostępu. Uczestnicy tegorocznej konferencji uzgodnili, że tematem kolejnego sympozjum będzie problem tzw. czarnej archeologii i nielegalnego handlu zabytkami.

W programie konferencji znajdowała się również wizyta w obiektach zabytkowych Transylwanii. Uczestnicy spotkania mieli możliwość obejrzenia dwóch najpiękniejszych zamków regionu: Bran i Peles.

Michał Grabowski

“LISTING ARCHAEOLOGICAL SITES, PROTECTING THE HISTORICAL LANDSCAPE” Conference, Târgoviște, 6-8 March 2008

The conference on “Listing archaeological sites, protecting the historical landscape”, which dealt with the registration of historical monuments and data digitalisation methods, took place in Târgoviște (Rumania) on 6-8 March 2008. The meeting was organised by Europae Archaeologiae Consilium (EAC), a gathering of representatives of the conservation services, institutions specialising in archaeological heritage as well

as archaeological organisations from 25 European countries. Poland has been a member of EAC since 1999, i.e. its establishment.

The first part of the conference, reserved for members, discussed organisational matters and the budget. The participants of further parts of the meeting presented their experiences associated with the functioning and implementation of the Geographic

Information System and the possibilities of its application in archaeological inventories.

The Polish side was represented by Dr. Andrzej Prinke from the Archaeological Museum in Poznan, and Bartosz Wiśniewski and Michał Grabowski from the National Heritage Board of Poland. The conference agenda also included a tour of the historical monuments of Transylvania.

OCHRONA DZIEDZICTWA ARCHEOLOGICZNEGO KRAJOWY OŚRODEK BADAŃ I DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW SZKOLI POLICJĘ

Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków we współpracy z Krajowym Zespołem do Walki z Przemocą i Przestępczością Przeciwko Dziedzictwu Narodowemu

Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji przygotował i przeprowadził cykl szkoleń dla policjantów z całej Polski, którego tematem była ochrona dzie-

dzictwa archeologicznego. Celem szkolenia było przygotowanie funkcjonariuszy policji z komend wojewódzkich, powiatowych i miejskich do jeszcze skuteczniejszej

walki z przestępstwami przeciwko archeologicznemu dziedzictwu naszego kraju. Pierwsze z serii spotkań szkoleniowych miało miejsce w Krakowie 18 i 19 października 2007 r., a udział w nim wzięli funkcjonariusze z Małopolski, Podkarpacia, Lubelskiego i Świętokrzyskiego. Policjanci z województwa mazowieckiego, łódzkiego, warmińsko-mazurskiego i podlaskiego odbyli szkolenie w Warszawie 21 i 22 listopada 2007 r. W kolejnym, zorganizowanym w Gdańsku 14 i 15 lutego 2008 r., uczestniczyli policjanci z Pomorza, Lubuskiego oraz z województw: kujawsko-pomorskiego i zachodniopomorskiego. Ostatnie, czwarte spotkanie szkoleniowe, dla funkcjonariuszy z Wielkopolski, Opolskiego oraz Górnego i Dolnego Śląska zostało zorganizowane w Poznaniu 7 i 8 kwietnia 2008 r.

W programie szkolenia znalazły się tematy dotyczące podstaw archeologii, zasad ochrony konserwatorskiej, zagadnień związanych z egzekucją prawa i roli policji w walce z przestępczością przeciwko zabytkom archeologicznym. Omówiono również praktyczne aspekty współpracy Regionalnych Ośrodków Badań i Dokumentacji Zabytków oraz Wojewódzkich Urzędów Ochrony Zabytków z jed-

nostkami policji. Bardzo ważnym elementem spotkań szkoleniowych było zapoznanie się policjantów z zabytkami archeologicznymi oraz problematyką ich rozpoznawania i konserwacji. Zorganizowanie tego typu zajęć praktycznych stało się możliwe dzięki uprzejmości dyrektorów muzeów archeologicznych z miast, w których przeprowadzone były szkolenia: Muzeum Archeologicznego w Krakowie, Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, Muzeum Archeologicznego w Gdańsku i Muzeum Archeologicznego w Poznaniu. Funkcjonariusze policji mieli dzięki temu możliwość bezpośredniego kontaktu ze źródłami archeologicznymi. Zaowocowało to z jednej strony nabyciem większych umiejętności rozpoznawania zabytków, z drugiej zaś zwiększyło wrażliwość na ochronę dziedzictwa archeologicznego.

W trakcie całego cyklu przeszkolono ponad 130 funkcjonariuszy. Otrzymali oni także materiały szkoleniowe i podręczniki. Można założyć, że wiedzę, którą zdobyli, przekażą policjantom niższych szczebli.

Szkoleniom towarzyszyło przeprowadzenie ankiety ewaluacyjnej, pomocnej przy ocenie efektywności działań edukacyjnych. Analiza ankiety dowiodła, że

funkcjonariusze dobrze ocenili szkolenie, potwierdziła też potrzebę prowadzenia dalszych szkoleń dla policji, także z zakresu ochrony innych grup zabytków. Daje to nadzieję, że coraz większa grupa policjantów będzie się angażować w ochronę dziedzictwa kulturowego.

Szkolenia przeprowadzone w latach 2007-2008 przyniosły wymierne efekty. W tym czasie bowiem rozpoczęło się przynajmniej kilka postępowań przeciwko rabusiom stanowisk archeologicznych, pojawiły się także doniesienia prasowe o działaniach policji wymierzonych przeciwko niszczącym zabytki archeologiczne „poszukiwaczom skarbów”. Wpłynęło to niewątpliwie na zmniejszenie się poczucia bezkarności wśród ludzi świadomie rabujących stanowiska archeologiczne oraz unaocznilo pasjonatom historii stan prawny i potrzebę ochrony dziedzictwa archeologicznego. Wydaje się zatem, że tego typu działalność edukacyjna KOBiDZ spełnia swoją rolę, zwiększa profesjonalizm i skuteczność działań służb powołanych do ochrony dziedzictwa oraz popularyzuje ideę ochrony dziedzictwa kulturowego.

Bartosz Skaldawski

THE PROTECTION OF THE ARCHAEOLOGICAL HERITAGE THE NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND TRAINS THE POLICE FORCE

The National Heritage Board of Poland together with the National Team for Fight with Crime against National Heritage at the Polish General Police Headquarters have prepared and carried out a series of training intended for police officers from all over Poland; the theme of the course was the protection of archaeological heritage. The training, which involved four

meetings, took place in Cracow, Warsaw, Gdańsk and Poznań in 2007 and 2008. The topics included basic archaeology, conservation doctrine, the execution of law, and the role played by the police force in combating crimes committed against archaeological monuments. The participants discussed the cooperation of Regional Centres for the Study and Documentation

of Historical Monuments and Voivodeship Offices for the Protection of Historical Monuments with police units.

The most important accomplishment of the course was practical acquaintance with archaeological monuments and their recognition and conservation. This objective was attained thanks to the kindness of the directors of archaeological

museums in the host towns. The whole cycle was completed by more than 130 police officers. A survey performed during the course showed a high assessment of the training, and confirmed the need to hold further

such courses, also those dealing with the protection of other groups of historical monuments.

Apparently, such an educational campaign organised by the National Heritage Board of Poland fulfils its function, im-

proves the professionalism and effectiveness of undertakings performed by services established for the protection of the national heritage, and popularises the protection of the cultural heritage.

PIĄTKI KONSERWATORSKIE NA ZAMKU KRÓLEWSKIM W WARSZAWIE

Po raz drugi już odbył się cykl spotkań w ramach Piątków Konserwatorskich na Zamku Królewskim w Warszawie¹. Nowa edycja zrealizowana została pod hasłem „Dziedzictwo kulturowe szansą rozwoju regionu – ochrona i promocja zabytków Mazowsza”. Pomysłodawca i organizator sesji – Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie wraz z Działem Informacji i Widowisk Zamku Królewskiego w Warszawie zaproponowali tym razem pięć spotkań, podczas których omówiono następujące tematy:

- Węgrów – miasto Jana Dobrogosta Krasińskiego. Działania rewitalizacyjne w obrębie zabytkowej przestrzeni rynku (02.03.2007 r.);
- Nowy Dwór Mazowiecki – 200 lat Twierdzy Modlin – potencjał, problemy, partnerstwo (20.04.2007 r.);
- Wołomin–Ossów, wrota Bitwy Warszawskiej 1920 roku – potencjał i partnerstwo (18.05.2007 r.);
- Pułtusk – koncepcja skansenu archeologicznego pod dziedzińcem zamku w Pułtusk (16.11.2007 r.);
- Milanówek – Willa „Waleria” – Centrum Kultury w Milanówku – Muzeum życia i twórczości profesora Jana Szczepkowskiego (07.03.2008 r.).



1. Węgrów, dawny klasztor poreformacki. Fot. M. Szulińska.

1. Węgrów, former reformed Franciscan monastery. Photo: M. Szulińska.

Przy wyborze miast i związanej z nimi problematyki brano pod uwagę prezentację realizowanych już z pewnym powodzeniem projektów (sesje na temat Węgrowa, Ossowa czy Milanówka) oraz promocję ciekawych inicjatyw, które jednak nie doczekały się podjęcia konkretnych działań (Twierdza Modlin, wzgórze zamkowe w Pułtusk). Celem organizatorów było zainicjowanie dyskusji dotyczącej roli samorządu w ochronie zabytków i związanej z tym miejscowej polityki przestrzennej, a także możliwości rozwiązań lokalnych problemów oraz kierunków współpracy w tym zakresie.

Zgodnie ze sprawdzoną już koncepcją spotkań, w pierwszej ich części przedstawiane były programy oraz projekty przedsięwzięć, poprzedzone wprowadzającym w tematykę wystąpieniem prezydenta lub burmistrza danego miasta. Prezentacje poszczególnych miast przygotowane zostały na podstawie wskazanych przez organizatora założeń i obejmowały następujące zagadnienia:

- rola dziedzictwa kulturowego w rozwoju miasta i regionu;
- rewaloryzacja obiektów i obszarów, np. w ramach programów rewitalizacji zabytków, parku kulturowego itp.;
- szanse, problemy i zagrożenia

związane z wdrażaniem projektów;

- źródła finansowania;
- zagadnienia promocji dziedzictwa kulturowego miasta i regionu.

Druga część każdego spotkania przeznaczona była na służącą wymianie myśli i doświadczeń dyskusję. O dotyczących danych miast i obszarów spotkaniach donosiła lokalna prasa, radio i telewizja, dzięki czemu informacje

o poruszanych problemach związanych z ochroną i opieką nad zabytkami oraz prezentowanych projektach trafiały do szerokiego kręgu zainteresowanych.

Uczestnikami Piątków Konserwatorskich, oprócz przedstawicieli władz i samorządów lokalnych, organizacji społecznych i mediów, byli również goście specjalni: konserwatorzy zabytków, eksperci i specjaliści różnych dziedzin nauki. Debata tak zróżnicowane-

go gremium stworzyła okazję do konfrontacji stanowisk w sprawie problematyki zachowania i funkcjonowania zabytków, zarówno w aspekcie prawnym, jak i w odniesieniu do potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnych. W wielu przypadkach przyczyniła się do zainicjowania wzajemnych kontaktów i współpracy.

Druga edycja Piątków Konserwatorskich na Zamku Królewskim w Warszawie ponownie wykazała, jak doniosłą rolę w ochronie zabytków i budowaniu wokół niej pozytywnego nastawienia społecznego odgrywa w pełni świadoma i rozważna polityka gmin. Udowodniła, że w opiece nad lokalnym dziedzictwem uczestniczyć musi cała społeczność i na niej spoczywa współodpowiedzialność za jego zachowanie. Nadrobienie istniejących w tej dziedzinie zaniechań, na co wskazywały liczne wypowiedzi, wymaga czasu, odpowiednich narzędzi i programów, w tym edukacyjnych.

Spotkania zamkowe pokazują, jak ważne jest podejmowanie tak szerokich i szczerych dyskusji, które uświadamiają istnienie niedostrzeganych wcześniej szans rozwoju województwa mazowieckiego.

Margeryta Szulińska



2. Węgrów, bazylika mniejsza pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny oraz świętych Piotra, Pawła, Andrzeja i Katarzyny. Fot. M. Szulińska.

2. Węgrów, lesser basilica of the Assumption of the Holy Virgin Mary and St. Peter, St. Paul, St. Andrew and St. Catherine. Photo: M. Szulińska.

Przypisy

1. Sprawozdanie z pierwszego cyklu spotkań pt. *Piątki Konserwatorskie na Zamku Królewskim w Warszawie*.

Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego miast mazowieckich w świetle programów rewitalizacji przedstawiono

w „Ochronie Zabytków”, 2005, nr 4, s. 109-113.

CONSERVATION FRIDAYS AT THE ROYAL CASTLE IN WARSAW

A series of meetings held as part of Conservation Fridays at the Royal Castle in Warsaw has taken place for the second time. The motto of the new edition was “Cultural heritage as an opportunity for the development of the region – the

protection and promotion of the monuments of Mazovia”. The selection of problems took into consideration the presentation of successfully realised projects and a promotion of interesting initiatives, which for assorted reasons have not been implemented.

The intention of the organisers was to initiate a discussion on the role of the self-government in the protection of historical monuments and associated local spatial policy as well as possibilities for the solution of local problems and trends of pertinent cooperation.

Conservation Fridays at the Royal Castle in Warsaw demonstrate the significant role performed in the protection of historical monuments by a fully cons-

scious and sensible policy of the communes; the same holds true for the creation of a positive social attitude. The titular events also prove the relevance of ex-

tensive and sincere debates that render their participants aware of heretofore neglected opportunities for the progress of the voivodeship of Mazovia.

III LUBUSKIE SPOTKANIA ARCHITEKTÓW Z KONSERWATORAMI ZABYTKÓW

Już po raz trzeci w Zielonej Górze, w ramach Lubuskich Spotkań Architektów z Konserwatorami Zabytków, zorganizowana została w dniu 14 marca 2008 r. sesja naukowa, której temat brzmiał: „Nowe funkcje w starych murach – adaptacje obiektów zabytkowych”. W trakcie sesji referaty poświęcone zarówno zabytkom lubuskim, jak i realizacjom architektonicznym w innych regionach Polski zaprezentowali: dr arch. Maciej Małachowicz z Politechniki Wrocławskiej, arch. Dominik Mączyński z Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie, dr arch. Jacek Owczarek, dyrektor Śląskiego Centrum Dzie-

dzictwa Kulturowego w Katowicach i arch. Paweł Kochański z Regionalnego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków w Zielonej Górze.

Inicjatorem cyklicznych spotkań, mających na celu podjęcie dyskusji nad różnorodnymi i nie-rzadko trudnymi problemami na styku architekt-zabytek-konserwator, jest Barbara Bielini-Kopec, Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Pomysł ten spotkał się z zainteresowaniem zielonogórskiego oddziału Stowarzyszenia Architektów Polskich, który podjął się organizacji sesji, wspólnie z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Zielonej Górze. Spotkania stano-

wią forum wymiany doświadczeń i poglądów, służą łagodzeniu konfliktów oraz wyjaśnianiu wątpliwości dotyczących opieki nad zabytkami. Nie zawsze bowiem nawet najlepsza myśl architektoniczna może być realizowana w obiekcie o wielowiekowych wartościach kulturowych, wymagających ostrożnego i odpowiedniego doboru współczesnych środków wyrazu. Coraz liczniejszy udział architektów i konserwatorów w Spotkaniach dowodzi, że mają one istotne znaczenie dla ochrony naszego dziedzictwa i na trwałe wpisały się w kalendarz ważnych imprez województwa lubuskiego.

Barbara Bielini-Kopec

THIRD LUBUSZ MEETINGS OF ARCHITECTS AND CONSERVATORS

For the third consecutive time the Lubusz Meetings of Architects and Conservators were held in Zielona Góra; upon this occasion the theme of the scientific session organised on 14 March 2008 was “New functions in old walls – adaptations of historical buildings”.

The presented papers dealt with local historical monuments and architectural realisations conducted in other regions of Poland. The initiator of the meetings is the Lubusz Voivodeship Office for the Protection of Historical Monuments in Zielona Góra and the local branch of the

Association of Polish Architects. The meetings constitute a forum for an exchange of experiences and views concerning the protection of the Polish heritage, and have become a permanent item on the agenda of important events held in the Voivodeship of Lubusz.

Dnia 30 lipca 2008 r. upływa termin składania podań o roczne stypendia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Stypendia przyznawane są w następujących dziedzinach: literatura, teatr i film, plastyka, muzyka, upowszechnianie kultury (w tym twórcy ludowi), opieka nad zabytkami oraz ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. Szczegółowe informacje oraz formularze wniosków stypendialnych zamieszczone są na stronie www.mkidn.gov.pl